

Urszula Płowiec (1933–2011)

7 grudnia 2011 r. zmarła w Warszawie Profesor Urszula Płowiec (ur. 2 stycznia 1933 r. w Chełmie) – wybitna ekonomistka, autorka wielu prac naukowych, nauczyciel i wychowawca, głęboko zaangażowana w życie społeczne środowiska ekonomicznego oraz w sprawy polityki gospodarczej, społecznej i naukowej kraju.

Po ukończeniu studiów ekonomicznych Urszula Płowiec pracowała w Zakładzie Badań Statystycznych GUS (1956–1958) i Ministerstwie Handlu Zagranicznego (1952–1962). W roku 1968 w SGPiS uzyskała stopień naukowy doktora, a w 1976 r. – doktora habilitowanego nauk ekonomicznych; następnie – w latach 1982 i 1989 – tytuły naukowe profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego nauk ekonomicznych. Do podniesienia jej kompetencji naukowych w zakresie problemów współczesnej ekonomii międzynarodowej przyczyniły się dwa półroczne staże naukowe we Francji: w Institut des Sciences Economiques Appliquées (w 1964 r., stypendium rządu Francji) oraz w Université de Paris (w 1991 r., stypendium Wspólnot Europejskich), a także stypendium GATT w Szwajcarii (1969) oraz stypendium Fulbrighta, w George Washington University i Brookings Institution w Stanach Zjednoczonych (1982–1984). Od 1962

do 1997 r. Urszula Płowiec była pracownikiem naukowym Instytutu Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego w Warszawie (początkowo Zakładu Koniunktur i Cen, a obecnie – Instytutu Badań Rynków, Konsumpcji i Koniunktur). W latach 1976–1982 kierowała Zakładem Metod Planowania i Organizacji IKCHZ, a w latach 1984–1997 była profesorem w tymże instytucie. Była koordynatorem rocznych raportów IKCHZ: *Polska polityka handlu zagranicznego* za lata 1993–1998 oraz redaktorem naukowym i współautorem wielu ekspertyz naukowych Instytutu na potrzeby polityki gospodarczej. Aż do lat ostatnich była członkiem Rady Naukowej Instytutu. Od 1999 r. do końca życia Urszula Płowiec pracowała też w Wyższej Szkole Bankowości i Ubezpieczeń (obecnie Akademia Finansów w Warszawie) jako profesor zwyczajny, a od 2008 r. także jako zastępca dyrektora Instytutu Zarządzania Ryzykiem w tej uczelni. W swej pracy naukowej i dydaktycznej koncentrowała się na zagadnieniach strategii rozwoju i podnoszenia innowacyjności polskiej gospodarki w warunkach globalizacji oraz na problemach integracji europejskiej i jej wpływu na politykę gospodarczą Polski. Zajmowała się także metodami sterowania wymianą zagraniczną i zwiększania zewnętrznej konkurencyjności gospodarki oraz konsekwencjami członkostwa Polski w Międzynarodowym Funduszu Walutowym, Banku Światowym, WTO (wcześniej GATT) i Unii Europejskiej. W swej ponad pięćdziesięcioletniej aktywności na polu nauk ekonomicznych Profesor Urszula Płowiec wiele uwagi poświęciła wysiłkom na rzecz zbudowania nowoczesnego, innowacyjnego, otwartego na świat społeczeństwa polskiego. Dawła temu wyraz w swych licznych publikacjach, wystąpieniach na różnych forach publicznych i aktywnej działalności w jednostkach naukowo-badawczych, stowarzyszeniach i komitetach polskich ekonomistów. Będąc specjalistką od ekonomiki handlu zagranicznego, od początku swej kariery zawodowej propagowała ideę oparcia wzrostu gospodarki narodowej na ekspansji eksportu. Proponowała konsekwentnie proeksportową politykę gospodarczą, przeciwstawiając się koncepcjom autarkicznego rozwoju i prowadzenia polityki makroekonomicznej w izolacji od tego, co dzieje się za granicą – w otoczeniu zewnętrznym, zarówno bliższym, jak i dalszym. W dążeniu do samowystarczalności ekonomicznej oraz rozwijania produkcji antyimportowej, zazwyczaj małoseryjnej, drogiej i mało nowoczesnej, dostrzegała niebezpieczeństwo niskiej efektywności gospodarowania tak na szczeblu przedsiębiorstw, jak i całego kraju, petryfikacji starych metod kierowania i obniżenia dynamiki rozwojowej. Jednocześnie opowiadała się za utrzymaniem w gestii państwa strategicznych branż, przedsiębiorstw i grup kapitałowych. Zdecydowanie opowiadała się za całościową reformą systemu gospodarczego, widząc w niej skuteczny sposób na przyspieszenie wzrostu i zwiększenie dobrobytu społecznego. Zawsze uważnie śledziła zjawiska i procesy zachodzące w gospodarce światowej. W swych pracach szczególnie dużo miejsca poświęcała sprawom europejskiej integracji gospodarczej i to na długo przed tym, zanim powstały sprzyjające warunki, aby Polska mogła myśleć o dołączeniu się do jednoczącej się Europy. Przy generalnie pozytywnym nastawieniu do procesów integracji gospodarczej w ramach Unii Europejskiej nie stroniła od wyrażania krytycznych opinii na temat słabości i ograniczeń w funkcjonowaniu organów unijnych i czołowych państw członkowskich. Przestrzegała przed włączaniem Polski do roli biednego krewnego „starej Europy” i marginalizacji naszego

kraju jako europejskiej peryferii, uzależnionej nie tylko od importu kapitału, ale także od napływu obcych technologii i rozwiązań organizacyjnych. W ostatnich latach Profesor Płowiec skoncentrowała swe zainteresowania i badania naukowe na problematyce szeroko rozumianej innowacyjności i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, upatrując w nich źródeł zwiększenia dynamiki rozwojowej, konkurencyjności i dobrobytu polskiego społeczeństwa. Z troską odnosiła się do poziomu i struktury wydatków na badania i rozwój w Polsce, stanu wynalazczości i aktywności patentowej czy kwestii jakości kształcenia. Najpełniej wypowiedziała się na ten temat w swej ważkiej kontrybucji do zainicjowanej i redagowanej przez siebie pracy zbiorowej *Innowacyjna Polska w Europie 2020. Szanse i zagrożenia rozwoju* (PWE, Warszawa 2010). Od 1990 r. Urszula Płowiec była członkinią Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, a w latach 1999–2006 – przewodniczącą tego Komitetu. Od 15 września 2009 r. była Honorową Przewodniczącą Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN. W latach 1999–2006 współprzewodniczyła, ze strony polskiej, pracom stałej Komisji Ekonomistów PAN i Rosyjskiej Akademii Nauk (RAN). W 2004 r. została wyróżniona tytułem doktora h.c. Instytutu Ekonomiki Rosyjskiej Akademii Nauk. Od 1990 r. była członkinią Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN, a także Polskiego Towarzystwa Współpracy z Klubem Rzymskim. W latach 1995–2005 uczestniczyła w pracach Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy URM. Urszula Płowiec była też aktywną działaczką Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. W latach 1985–1990 była wiceprezesem Zarządu Oddziału Warszawskiego PTE. W latach 1990–1997 pełniła funkcję Sekretarza Generalnego Zarządu Krajowego PTE. Była organizatorką dwóch konferencji międzynarodowych PTE i kilkunastu krajowych, a także (w 1993 r.) Kongresu Ekonomistów Polskich. W roku 2001 została odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, a wcześniej (w 1988 r.) Krzyżem Oficerskim OOP. Była też (w 1986 r.) odznaczona Złotą Odznaką Honorową „Za zasługi dla Warszawy”.

Juliusz Kotyński

* * *

Ze szczególną serdecznością wspominam wieloletnią współpracę z prof. Urszulą Płowiec w Komitecie Nauk Ekonomicznych PAN i w Komisji Wspólnej Ekonomistów PAN i Rosyjskiej Akademii Nauk.

Profesor U. Płowiec była członkiem KNE od 1990 r. Przez dwie kadencje w latach 1999–2006 pełniła funkcję Przewodniczącej tego Komitetu, a w 2009 r. Prezes PAN nadał Jej tytuł Honorowego Przewodniczącego KNE. W całym okresie kierowania Komitetem z niezwykłą rzetelnością i starannością czuwała nad doбором szerokiego spektrum ważnych i trudnych tematów jego prac z zakresu zarówno teorii ekonomii, jak i polskiej polityki gospodarczej. Profesor U. Płowiec dążyła do wzmocnienia opinotwórczej roli KNE; starała się, aby zabierał on głos ekspercki w sprawie kluczowych,

najbardziej aktualnych zagadnień rozwoju polskiej gospodarki. Wśród 24 zainicjowanych i prowadzonych przez nią plenarnych sesji Komitetu szczególne miejsce zajęła problematyka członkostwa Polski w UE, w tym przygotowania do akcesji, związane z nią szanse i zagrożenia, bariery rozwoju integracji europejskiej. Cykl debat poświęcono także trzem wymiarom globalizacji, determinantom kryzysu polskich finansów publicznych, średniookresowym scenariuszom makroproporcji rozwoju polskiej gospodarki. Odrębnym ważnym tematem dyskusji stała się problematyka rolna. Omawiano wizje rozwoju polskiej wsi w kontekście europejskim i globalnym oraz determinanty rozwoju rolnictwa społecznie zrównoważonego. Inne inicjowane przez prof. U. Płowiec ważne debaty dotyczyły kierunków reformy finansów publicznych, szkolnictwa wyższego i społeczeństwa informacyjnego, polskiego rynku pracy, a także perspektyw i scenariuszy rozwoju gospodarki Chin. Kierując pracami KNE PAN, prof. U. Płowiec dbała o aplikacyjność ich wyników. Stąd w latach 2003–2004 wiele opinii KNE przekazano Radzie Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Prezesie Rady Ministrów, a w 2005 r. przesłano wicepremierowi J. Hausnerowi ekspertyzę Komitetu dotyczącą założeń programu NPR 2007–2013. Warto dodać, że z inicjatywy prof. Płowiec KNE PAN nawiązał współpracę z Komitetem Prognoz Polska 2000 Plus przy Prezydium PAN, z którym przeprowadził wspólne sympozja nt. rozwoju gospodarki Chin oraz warunków budowy GOW w Polsce. Poza kierowaniem pracami Komitetu prof. U. Płowiec do 2003 r. przewodniczyła działającej przy KNE Stałej Komisji Wspólnej Ekonomistów PAN i RAN. W pracach tej Komisji, zapoczątkowanych w 1990 r. i prowadzonych na dorocznych sesjach naukowych przemienne w Warszawie i Moskwie, uczestniczą badacze obu krajów, praktycy gospodarczy i studenci. Sesje te cieszą się dużym zainteresowaniem. Ich tematyka początkowo koncentrowała się wokół transformacji systemowej Polski i Rosji, a następnie „newralgicznych” problemów ich bieżącej polityki gospodarczej w warunkach globalizacji, przełomu cywilizacyjnego, światowego kryzysu finansowego i recesji. Obecnie przedmiotem zainteresowań badawczych Komisji jest próba identyfikacji kierunków zmian tradycyjnego (anglosaskiego) modelu gospodarki rynkowej. Wyniki prac Komisji są corocznie publikowane w formie książkowej w dwóch wersjach językowych. Prof. U. Płowiec do 2008 r. niezwykle aktywnie uczestniczyła w pracach Komisji Wspólnej, prowadząc sympozja, wygłaszając na nich interesujące referaty, będąc współautorem wspólnych polsko-rosyjskich monografii takich jak: *Infrastruktura gospodarki rynkowej w Rosji i w Polsce* (2004), *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski i Rosji* (2005), *Polska i Rosja na drodze do innowacyjnego rozwoju* (2007), *Państwo i gospodarka w Polsce i w Rosji. Lekcje XX wieku i perspektywy XXI wieku* (2008). Należy podkreślić, iż wysoki poziom merytoryczny prac Komisji Wspólnej, jej znaczący dorobek wydawniczy i opiniotwórczy, lecz także niezwykle życzliwa, przyjacielska atmosfera towarzysząca naszym wspólnym badaniom, była w znacznej mierze zasługą prof. U. Płowiec. Za osiągnięcia we współpracy naukowej polskich i rosyjskich ekonomistów prof. U. Płowiec została wyróżniona w 2004 r. tytułem dr h.c. Instytutu Ekonomii Rosyjskiej Akademii Nauk. Żegnamy z wielkim smutkiem wybitnego pracownika nauki i serdecznego przyjaciela.

Joanna Kotowicz-Jawor